

Dil Bilgisine Yönelik Tutum Ölçeği

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2025). *Dil Bilgisine Yönelik Tutum Ölçeği*. Turkish Psychological Scales.
Retrieved from <https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=19881>

Özet

Dil Bilgisine Yönelik Tutum Ölçeği (DBYTÖ), Perihan Gülce Özkaya ve Mehmet Volkan Coşkun tarafından 2018 yılında geliştirilmiş özgün bir ölçme aracıdır. Bu ölçek, bireylerin dil bilgisi öğrenimine, kullanıma ve bu konudaki eğitim süreçlerine karşı sergiledikleri duygusal, bilişsel ve davranışsal eğilimleri sistematik olarak değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Geliştirme çalışması, ölçeğin psikometrik özelliklerini, özellikle de yapısal geçerlik ve güvenilirlik düzeylerini yüksek standartlarda belirlemek üzere gerçekleştirilmiştir. Ölçek, Türkçe eğitimi alanındaki araştırmacılar için önemli bir araç niteliindedir.

Anahtar Kelimeler

Tutum ölçeği, Dil bilgisi, Tutum, Psikometri, Ölçek geliştirme, Türkçe eğitimi, Geçerlik, Güvenirlik, Eğitim psikolojisi.

Yazarlar

Perihan Gülce Özkaya, Mehmet Volkan Coşkun.

Amaç

Dil Bilgisine Yönelik Tutum Ölçeği'nin temel geliştirme amacı, öğrencilerin dil bilgisi kavramlarına ve derslerine yönelik tutum düzeylerini nesnel ve standart bir şekilde ölçmektir. Bu ölçek sayesinde, eğitimcilerin ve araştırmacıların, öğrencilerin dil öğrenimindeki motivasyonlarını, engellerini ve dil bilgisine attıkları değeri daha iyi analiz etmeleri hedeflenmiştir.

Ölçek, özellikle dil öğretimi programlarının etkililiğini değerlendirmede ve öğrencilerin olumsuz tutumlarının nedenlerini belirleyerek uygun müdahale stratejileri geliştirmede kullanılmak üzere tasarlanmıştır. Ölçeğin geliştirilmesi, bilimsel yöntemlerle desteklenmiş, kapsamlı bir tutum ölçme aracı ihtiyacını karşılamıştır.

Yapı (Construct)

Ölçek, sosyal psikolojinin temel kavramlarından olan tutumu ölçmektedir. Tutum, bireyin belirli bir uyarıcıya (bu durumda dil bilgisi) karşı gösterdiği öğrenilmiş ve tutarlı tepki eğilimidir. DBYTÖ, tutumun genellikle kabul edilen üç bileşenini yansıtan maddeler içerecek şekilde tasarlanmıştır:

Bilişsel Bileşen: Dil bilgisi öğrenimi hakkındaki inançlar ve düşünceler (Örn: "Dil bilgisi gereksizdir").

Duyusal Bileşen: Dil bilgisi derslerine karşı hissedilen duygular (Örn: "Dil bilgisi çalışmaktan

keyif alırm.").

Davranışsal Bileşen: Dil bilgisi öğrenimine yönelik eylem eğilimleri (Örn: "Dil bilgisi kurallarını günlük hayatta kullanmaya özen gösteririm.").

Geçerlik (Validity)

Dil Bilgisine Yönelik Tutum Ölçeği'nin geçerlik çalışmaları, ölçeğin gerçekten dil bilgisine yönelik tutumu ölçtüğünü kanıtlamayı amaçlamıştır. Bu kapsamda, hem **içerik geçerliği** hem de **yapı geçerliği** incelenmiştir. İçerik geçerliği, alanda uzman akademisyenlerin görüşleri alınarak sağlanmıştır; maddelerin ölçeğin amacı için yeterince temsil edip etmediği değerlendirilmiştir.

Yapı geçerliği ise temel olarak Faktör Analizi yöntemleriyle test edilmiştir. Bu analizler, ölçek maddelerinin kuramsal olarak beklenen alt boyutlar altında toplandığını göstermiş, böylece ölçeğin yapısal tutarlılığı istatistiksel olarak desteklenmiştir. Çalışmada, detaylı faktör yükleri ve uyum indekslerini rapor ederek ölçeğin sağlam bir yapıya sahip olduğunu ortaya koymuştur.

Güvenirlik (Reliability)

Ölçeğin güvenirlik çalışmaları, ölçme aracının tutarlı ve kararlı sonuçlar verdiğini göstermek üzere yapılmıştır. Bu amaçla, iç tutarlılık katsayısı olan **Cronbach Alfa** değeri hesaplanmıştır. Geliştirme çalışmasında elde edilen yüksek Cronbach Alfa değerleri, ölçek maddelerinin birbiriyle uyumlu olduğunu ve aynı psikolojik yapıyı ölçmekte başarılı olduğunu kanıtlamıştır.

Güvenirlik analizleri, ölçeğin farklı zamanlarda veya farklı örneklemelerde uygulandığında benzer sonuçlar üretme kapasitesini teyit etmektedir. Ölçek, psikometrik açıdan güvenilir kabul edilebilecek standartları karşılamaktadır.

Faktör Analizi (Factor Analysis)

Ölçeğin yapısal boyutluluğunu belirlemek amacıyla Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) kullanılmıştır. Bu analizler, Dil Bilgisine Yönelik Tutum Ölçeği'nin tek boyutlu mu yoksa çok boyutlu mu olduğunu ortaya koymuştur. AFA sonuçları, ölçeğin tutumu oluşturan farklı alt bileşenleri (faktörleri) başarıyla ayırdığını göstermiştir.

Analiz öncesinde verinin uygunluğunu test etmek amacıyla **Kaiser-Meyer-Olkin (KMO)** örneklem yeterliliği ve **Barlett Küresellik Testi** yapılmış ve sonuçların faktör analizi için uygun olduğunu tespit edilmiştir. Elde edilen faktör yapısı ve faktörlerin açıkladığı toplam varyans yüzdesi, ölçeğin kuramsal yapısıyla uyumlu bulunmuştur.

Ölçme Aracı (Instrument)

Test Type: Geliştirme (Özgün bir tutum ölçeği).

Format: Orijinal çalışmada belirtilmemekle birlikte, bir tutum ölçeği olması nedeniyle **Likert Tipi Derecelendirme** formatında olduğu varsayılmaktadır (Örn: 5'li veya 7'li cevap seçenekleri).

Language Available: Türkçe.

Population Group: Türkçe eğitimi alan öğrenciler (Akademik makale bağlamında genellikle ortaokul, lise veya üniversite öğrencileri).

Age Group: Eğitim seviyesine bağlı olarak 12 yaş ve üzeri.

Population Details: Türkiye Cumhuriyeti'ndeki örgün eğitim kurumlarında öğrenim gören ve dil bilgisi derslerine maruz kalan bireyler üzerinde standardize edilmiştir.

Test Methodology: Bireysel veya grup uygulamasına uygun, öz bildirim temelli bir envanterdir.

Anahtar Kelimeler

DBYTÖ, Tutum ölçümü, Eğitimde ölçme ve değerlendirme, Cronbach Alfa katsayısı, Yapı geçerliliği, Dilbilimsel tutum, Öğrenci motivasyonu.

Yazarlar ve İletişim

Author ORCID Identifier: Orijinal kaynakta belirtilmemiştir.

Affiliation Email addresses: gozkaya@mu.edu.tr (Sorumlu yazar Perihan Gülce Özkaya).

Correspondence Address: Sorumlu yazar Perihan Gülce Özkaya, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi.

Şinler, Ücret ve Test Yılı

Ölçek, akademik bir dergide yayımlanmıştır ve bilimsel araştırmalarda kullanılmak üzere genellikle yazarların iznine tabidir. Ticari olmayan akademik kullanımlar için sorumlu yazar Perihan Gülce Özkaya ile iletişime kurulması önerilir.

Ücret: Akademik amaçlı kullanımlarda genellikle ücretsizdir, ancak yazardan resmi izin alınması zorunludur.

Test Yılı: 2018 (Ölçeğin yayımlandığı yılı).

Referanslar

Özkaya, P. G., ve Coşkun, M. V. (2018). Dil Bilgisine Yönelik Tutum Ölçeği'nin geliştirilmesi: Geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6 (3), 636-651. DOI: 10.16916/aded.416193.

Makalenin orijinal bağlantısı burada bulunabilir: anadiliegitimi.com.

Dil Bilgisine Yönelik Tutum Ölçeği Maddeleri

ÖNEMLİ: Ölçek maddeleri, orijinal kaynak metinde sağlanmamıştır. Maddelerin tamamına ulaşmak, derecelendirme formatını ve puanlama yönergelerini öğrenmek için makalenin tam metnine başvurulması gerekmektedir (DOI: 10.16916/aded.416193).